

Asteroīdu dienā tiks atzīmēta asteroīdu izpētes kosmisko misiju 25 gadu vēsture

Informāciju medijiem sagatavoja Asteroīdu nodibinājums (Luksemburga), Latvijas Astronomijas biedrība (LAB) un Meteorītu muzejs Meteoriti.LV.

Asteroīdu un kosmosa izpētei veltīti pasākumi pasaulē tiek rīkoti visa gada garumā. Daži no tiem notiks jau pavisam drīz - 15. un 18. februārī. Aicinām Latvijas izglītības iestādes sekot līdzi aktuālajai informācijai un izmantot šos resursus savās mācību programmās.

LUKSEMBURGA (2021. gada 11. februāris). Luksemburgā reģistrētā Asteroīdu nodibinājuma organizētā ikgadējā Asteroīdu diena tiks atzīmēta 30. jūnijā. Šogad tās globālā tēma būs NASA kosmosa kuģa *NEAR-Shoemaker* palaišanas 25. gadadiena un trīs jaunu asteroīdu misiju - *NASA Lucy*, *NEA Scout* un *DART* - starts 2021. gadā. *DART* būs pasaulē pirmā misija, kas pārbaudīs asteroīdu novirzīšanas tehniku.

1996. gada 17. februārī NASA uzsāka (*NEAR*) Šūmeikera misiju uz Zemei tuvo asteroīdu *Randevū (Rendezvous)*. Tā bija pirmā kosmiskā programma, kas veltīta asteroīdu pētniecībai, un tā kļuva par pirmo zondi, kas iegāja orbītā ap asteroīdu un tam pieskārs, paverot ceļu turpmākajai asteroīdu tiešai izpētei.

Tagad ir pienācis laiks vēl vienai nozīmīgai misijai: *NASA DART (Double Asteroid Redirection Test)* - dubultā asteroīda novirzīšanas testam. Nosaukuma saīsinājums “dart” nav nejaušs, tas angļu valodā nozīmē “šautriņa”.

Tieši šodien apriņķi gadi kopš Čelabinskas meteorīta krišanas. Šis meteorīts, kurš 2013. gada 15. februārī satricināja debesis virs Krievijas, bija kā brīdinājums cilvēcei par to, ka asteroīdi laiku pa laikam ietriecas Zemē un var nodarīt arī visai ievērojamus postījumus. *DART* misija pāršķirs jaunu vēstures lapu asteroīdu un mūsu planētas aizsardzības jomā, veicot rūpīgi kontrolētu triecienu pa asteroīdu *Dimorfs (Dimorphos)*, lai pēc tam būtu iespējams izmērīt tā orbītas izmaiņas. Tam sekos Eiropas kosmosa aģentūras (EKA) *HERA* misija, kas pētīs *DART* ietekmi uz *Dimorfu*.

Visas lielākās kosmosa aģentūras tagad asteroīdus uztver ļoti nopietni. 2020. gadā šajā jomā notika īpaši daudz aktivitāšu. Septembrī EKA noslēdza līgumu ar *OHB* par *HERA* būvniecību. Oktobrī NASA misija *OSIRIS-REx* realizēja sekmīgu paraugu paņemšanu no asteroīda *Bennu*, un decembrī Japānas *JAXA Hayabusa2* zonde nogādāja uz Zemi asteroīda *Ryugu* paraugus tālākām analīzēm.

Asteroīdu kosmiskās izpētes 25 gadu notikumi tiks īpaši reklamēti visu jūniju, sākot ar Asteroīdu dienas TV kanāla (*Asteroid Day TV*) translācijas uzsākšanu 1. jūnijā. Šī gada programmā būs skatāmas intervijas ar vadošajiem kosmosa izpētes darbiniekiem no iepriekšējām un vēl gaidāmajām nākotnes misijām. Tiks aplūkots, kā mainījušās tehnoloģijas, kādi zinātniski pārsteigumi mūs var sagaidīt, kā attīstījušies kosmisko misiju mērķi un kāda nākotne ir paredzama asteroīdu izpētei un Zemes aizsardzībai.

”Mēs ceram uz šī gada Asteroīdu dienas svētku organizēšanu no Luksemburgas. Mums ir paveicies, ka mums ir bijuši tādi partneri kā *Broadcasting Center Europe* un *SES*, kuri iepriekš mums ir ļāvuši izplatīt profesionālu video saturu visā pasaulē, izmantojot satelītus un straumēšanu [internetā],” saka Asteroīdu dienas programmas direktore Kolīna Fiašeti (*Colleen Fiaschetti*). “Mēs esam īpaši satraukti par šī gada tēmu. Līdz ar pirmo asteroīdu novirzes testa misijas startu jūlijā, turpinot stiprināt globālo koordināciju starp kosmosa aģentūrām, ir īstais laiks pārdomāt sasniegto, lai iedvesmotu nākamās kosmosa pētnieku paaudzes.”

Asteroīdu dienas plašais tīkls organizē tūkstošiem neatkarīgu pasākumu visā pasaulē, tai skaitā Latvijā, padarot to par patiesi globālu izglītības dienu. **Tuvākie gaidāmie notikumi:** 15. februārī notiks Izraēlas Asteroīdu dienas organizatoru [saruna ar OSIRIS-REx instrumentu zinātnieci Dr. Eimiju Simonu \(Amy Simon\)](#); 18. februārī, iepriekš reģistrējoties tiešsaistes izglītības platformā *iDialogue*, skolēniem un studentiem no visas pasaules tiks organizēta [saruna ar astronautu un Asteroīdu nodibinājuma priekšsēdētāja vietnieku Dumitru Dorinu Prunarju](#). Aicinām Latvijas jauniešus izmantot šo unikālo iespēju!

Asteroīdu diena ir kļuvusi par globāli veiksmīgu projektu, pateicoties partnerattiecībām ar Kosmosa pētnieku asociāciju (*Association of Space Explorers*), Eiropas Apraides centru (*BCE*), nodibinājumu B612 (*B612 Foundation*), Eiropas satelītu biedrību (*SES*), Eiropas Kosmosa aģentūru (*EKA*), *Euro-Composites*, *OHB Systems*, Luksemburgas Tirdzniecības kameru (*Luxembourg Chamber of Commerce*), Luksemburgas Kosmosu aģentūru (*Luxembourg Space Agency*) un *Twitch*.

“Luksemburga gadu desmitiem ir kļuvusi par starptautisku kosmosa ekonomikas centru, par kosmosa izpētes centru, par izcilības centru un novatorisku un pārsteidzošu tehnoloģiju un biznesa ideju virzītājspēku, par biznesa iesācēju valsti un starptautisko partneru apvienošanas līderi. Tā ir ideāla mājvieta un centrs Asteroīdu dienai un Asteroīdu nodibinājumam. Mēs uzlūkojam kosmosu kā milzīgu iespēju un bagātīgu resursu, lai uzlabotu savu dzīvi uz Zemes, lai attīstītu savu ekonomiku, sabiedrību un vidi. Luksemburgai ir vīzija, un mēs esam priecīgi tajā piedalīties,” saka Markuss Peijers (*Markus Payer*), Asteroīdu nodibinājuma valdes priekšsēdētājs.

Arī Latvijā šogad tiek plānoti Asteroīdu dienas pasākumi Rīgā, Meteorītu muzejā. Papildus globālajai Asteroīdu dienas tēmai par asteroīdu tiešās kosmiskās izpētes 25 gadu vēsturi tiks apskatīti arī tādi aktuāli temati kā Zemei tuvie asteroīdi, meteorīti no Marsa, Latvijā nokritušie meteorīti. Pilnā programma vēl ir plānošanas stadijā un tiks izsludināta jūnijā. Lai piedalītos pasākumā būs nepieciešams veikt iepriekšēju bezmaksas e-pierakstu vietnē [Meteoriti.LV](#).

Asteroīdu diena

Katru gadu 30. jūnijā tiek atzīmēta Asteroīdu diena, atceroties jaunāko laiku vēstures lielāko asteroīda izraisīto katastrofu - Sibīrijas Tunguskas notikumu. Asteroīdu dienu dibināja astrofizikis un mūziķis Dr Braians Mejs ([Brian May](#)) no rokgrupas *Queen*, Apollo 9 astronauts Rastijs Šveickarts ([Rusty Schweickart](#)), filmu producentis Grigorij Rihters ([Grig Richters](#)) un B612 prezidente Danika Remija ([Danica Remy](#)), lai izglītotu sabiedrību par asteroīdu nozīmi mūsu vēsturē un to lomu Saules sistēmā. 2016. gadā ar Kosmosa pētnieku asociācijas (*Association of Space Explorers, ASE*) līderību Apvienoto Nāciju Organizācija pasludināja Asteroīdu dienu par globālu izglītības datumu, lai vairotu izpratni un veicinātu zināšanas sabiedrībā par asteroīdiem. Pēdējo gadu lielākie pasākumi ir notikuši Londonā, Sanfrancisko, Vašingtonā, Tanzānijā, Milānā, Rimini, Garšingā un Riodežaneiro. Asteroīdu dienas pamatprogramma iekļauj televīzijas translācijas (*Asteroid Day TV* un *Asteroid Day LIVE*). Pēdējo sešu gadu laikā Asteroīdu diena ir attīstījusies, tajā iesaistoties lielākajām kosmosa organizācijām, tādām kā EKA, NASA, JAXA, Roscosmos un ISRO, kā arī daudziem ievērojamiem zinātniekiem, astronomiem, pedagogiem un plašsaziņas līdzekļiem visā pasaulē. Arī šogad globālos Asteroīdu dienas pasākumus organizēs Luksemburgā bāzētais bezpeļņas Asteroīdu nodibinājums. www.asteroidday.org

Par Asteroīdu nodibinājumu

Asteroīdu nodibinājums (*Asteroid Foundation*) tika izveidots 2017. gadā ar misiju, lai visā pasaulē veicinātu izpratni par asteroīdu iespējām un izaicinājumiem un topošo kosmosa ekonomiku. Asteroīdu nodibinājums veic programmas un pasākumus, lai atbalstītu zinātniekus, inženierus un studentus visā pasaulē, nodrošinot bezmaksas mācību rīkus, biļetenus, oriģinālrakstus un resursus. Katru gadu nodibinājums organizē pasākumus, kas saistīti ar Starptautisko Asteroīdu dienu, kas ir Apvienoto Nāciju Organizācijas izsludinātā izglītības diena, kas tiek atzīmēta 30. jūnijā. Apmeklējiet arī nodibinājuma [Flickr](#) kontu, lai skatītu attēlus no iepriekšējiem notikumiem. <https://asteroidfoundation.org>

Par Kosmosa pētnieku asociāciju

1985. gadā dibinātā Kosmosa pētnieku asociācija (*Association of Space Explorers, ASE*) ir starptautiska bezpeļņas (510c3) profesionāla un izglītojoša organizācija, kurā iesaistījušies vairāk nekā 400 kosmosā lidojuši astronauti un kosmonauti no 38 valstīm. ASE Starptautiskā Zemes tuvo objektu (*NEO*) komiteja, kuru vada bijušais astronauts Toms Džonss (*Tom Jones*), strādā, lai veicinātu globālu izpratni par asteroīdu trieciena draudiem. ASE sniedz jomas ekspertīzi, astronautu perspektīvu par *NEO* bīstamību telpā, ieskaitot planētas aizsardzības attīstību, *NEO* atklāšanas un raksturošanas sasniegumus un triecienelementu mazināšanas kampaņas. ASE *NEO* komitejas locekļi atbalsta arī divreiz gadā notiekošo IAA Planētārās aizsardzības konferenci un ikgadējo Asteroīdu dienas pasākumu Luksemburgā. <https://www.space-explorers.org>

Par B612

B612 nodibinājums (*B612 Foundation*) ir veltīts Zemes aizsardzībai no asteroīdu triecieniem. Tā darbība notiek, virzot uz priekšu zinātnei un tehnoloģijai, kas nepieciešamas, lai aizsargātu Zemi no asteroīdu ietekmes, izmantojot Asteroīdu institūta (*Asteroid Institute*) pētījumus. Nodibinājums izglīto sabiedrību, zinātnieku aprindas un pasaules valdības par asteroīdiem, izmantojot tādas programmas kā Asteroīdu diena. Kopš organizācijas darbības sākuma 2002. gadā tās darbs ir pilnībā veikts ar privātu ziedotāju atbalstu. Tas, kas 2002. gadā sākās kā ideja attīstīt asteroīda novirzīšanas tehnoloģiju, ir kļuvis par pasaulē slaveno organizāciju un zinātnisku institūtu, kam tagad ir vadoša loma topošajā planētu aizsardzības jomā. www.b612foundation.org

Par BCE

Apraides centrs Eiropā (*BCE*) ir Eiropas līderis mediju pakalpojumu, sistēmu integrācijas un programmatūras izstrādes jomā televīzijas, tiešsaistes video, straumēšanas, radio, ražošanas un pēcprodukcijas, telekomunikāciju un IT jomā. Pateicoties plašajai pieredzei mediju tirgū, mūsu komanda nodrošina augstas kvalitātes pakalpojumus un vienmēr atradīs jūsu projektam un budžetam atbilstošu risinājumu. Ar vairāk nekā 200 augsti kvalificētiem un motivētiem cilvēkiem BCE apkalpo aptuveni 400 klientus dažādās nozarēs, piemēram, TV kanālus, radio stacijas, filmu izplatītājus, producentus, reklāmas uzņēmumus, sporta federācijas, modes nozari, īpašus pasākumus, iestādes un telekomunikāciju operatorus. www.bce.lu

Par EKA (ESA)

Eiropas Kosmosa aģentūra (*EKA, European Space Agency - ESA*) ir Eiropas vārti uz kosmosu. Tās misija ir veidot Eiropas kosmosa spēju attīstību un nodrošināt, ka investīcijas kosmosā turpina sniegt labumu Eiropas un pasaules pilsoņiem. EKA ir starptautiska organizācija ar 22 dalībvalstīm. EKA programmas ir izstrādātas, lai uzzinātu vairāk par Zemi, tās tiešo kosmosa vidi, mūsu Saules sistēmu un Visumu, kā arī lai attīstītu uz satelītiem balstītas tehnoloģijas un pakalpojumus un lai veicinātu Eiropas rūpniecību. Koordinējot dalībnieku finanšu un intelektuālos resursus, tā var uzņemties programmas un darbības, kas tālu pārsniedz jebkuras atsevišķas Eiropas valsts darbības iespējas. Kopš 2020. gada Latvija ir kļuvusi par EKA asociēto dalībvalsti. <http://www.esa.int>

Par Luksemburgas Kosmosa aģentūru

Luksemburgas Kosmosa aģentūra (*Luxembourg Space Agency - LSA*) attīsta kosmosa nozari Luksemburgā, atbalstot jaunus un esošus uzņēmumus, attīstot cilvēkresursus, atvieglojot piekļuvi finansējumam un atbalstot akadēmiskos pētījumus. Aģentūra īsteno nacionālo kosmosa ekonomikas attīstības stratēģiju, pārvalda nacionālās kosmosa izpētes un attīstības programmas un vada kosmosa resursu iniciatīvu SpaceResources.lu. Turklāt *LSA* pārstāv Luksemburgu Eiropas Kosmosa aģentūrā un ar kosmosu saistītās Eiropas Savienības un ANO programmās. <https://space-agency.public.lu>

Par SES satelītiem

SES (Société Européenne des Satellites) ir drosmīgs redzējums sniegt pārsteidzošu pieredzi visur uz zemes, izplatot visaugstākās kvalitātes video saturu un nodrošinot vienmērīgu savienojamību visā pasaulē. Kā līderis globālo satura savienojamības risinājumu jomā *SES* pārvalda pasaulē vienīgo vairāku orbītu satelītu sastāvu ar unikālu globālā pārklājuma un augstas veiktspējas kombināciju, ieskaitot komerciāli darbībā sevi jau pierādījušu vidējā augstuma Zemes orbītu sistēmu *O3b* ar zemu latentumu (signāla aizturi). Papildu informācija ir pieejama vietnē www.ses.com

Par LAB

Latvijas Astronomijas biedrība (*LAB*) apvieno astronomijas profesionāļus un interesentus, lai popularizētu astronomiju. *LAB* biedri piedalās žurnāla “Zvaigžņotā Debess” veidošanā un organizē regulāras informatīvas sanāksmes un praktiskus seminārus. Sadarbībā ar Meteorītu muzeju *LAB* piedalās Asteroīdu dienas pasākumu organizēšanā Latvijā. Plašāka informācija *LAB* vietnē www.lab.lv

Par Meteorītu muzeju Meteoriti.LV

Projekta Meteoriti.LV mērķis ir veicināt meteorītikas un ar to saistīto zinātņu attīstību un popularizēšanu Latvijā. 2015. gadā Rīgā tika atklāts Latvijā pirmais Meteorītu muzejs Meteoriti.LV. Meteorītu muzeja fondos šobrīd glabājas jau vairāk nekā 15% paraugu (gan mikro, gan makro fragmenti) no visiem pasaules meteorītiem, kuriem novērota krišana. Meteorītu muzejs ir Latvijas Asteroīdu dienas organizators. Ierašanās muzejā tikai ar iepriekšēju e-pierakstu. Plašāka informācija vietnē www.meteoriti.lv

Pievienojieties asteroīdu dienas sarunām sociālajos tīklos:

- Tēmturi: #AsteroidDay #AsteroidDayLIVE #AsteroidDayTV
- Vietne: AsteroidDay.org
- TwitchTV: www.twitch.tv/asteroidday
- Twitter: @asteroidday
- Facebook: www.facebook.com/AsteroidDay
- YouTube: www.youtube.com/user/asteroidday
- Instagram: <https://www.instagram.com/asteroidday> asteroidday

Mediju komplekts, kas ietver citātus, fotoattēlus, video un B-roll, ir pieejams *Asteroid Day Newsroom*. Ir pieejami arī fotoattēli no 2019. gada Asteroīdu dienas Luksemburgas aktivitātēm.

Kontaktinformācija plašsaziņas līdzekļiem:

Global Press: Stuart Clark press@asteroidday.org +44 7815 774556

United States Press: Danica Remy press@asteroidday.org +1 415 710 5288

European Space Agency Newsroom & Media Relations: media@esa.int +31 71 565 6409

Meteorītu muzejs Meteoriti.LV: info@meteoriti.lv +371 2545 3600

###

RELĪZES BEIGAS